

HANS RØNNE INTERVIEW

FRYDENLUND

LENE KOBBERNAGEL

»Når jeg arbejder med klounen,
er det min egen ufor-
måen, jeg stiller til
skue. Alle de figu-
rer, jeg har ge-
staltet, mens jeg
har arbejdet med
teater, har
handlet om
den lille
mand, der
ikke kunne
finde ud af
det med kær-
ligheden.»

Hans Rønnes er født i 1953
og uddannet skolelærer.
Han er autodidakt skuespil-
ler.

Foto: Gitte Baastrup

HANS RØNNE

Hans Rønne kom til at spille teater ved en fejltagelse. Han var netop blevet færdig som lærer og var blevet optaget på Akademiet på Charlottenborg, men skulle først aftjene sin værnepligt. Som militærnægter kom han med i en gadeforestilling, fordi han som gammel gymnast kunne slå flikflak. Han fik så lov at lave en soloforestilling for børn, som han spillede over 200 gange. Siden har han levet af at lave teater. Hans Rønne oplever, at det kan have sine fordele ikke at have haft nogen teateruddannelse. Han beskriver det gennem et eksempel: »Engang tilbragte jeg en sommer ved Vesterhavet, hvor jeg gik langs stranden og fandt drivtømmer, som jeg lavede en fantastisk lænestol ud af. Jeg fik så besøg af en tømmer, som sagde: »Det dér kan ikke lade sig gøre.« Med al sin tillærte faglige viden kunne han se, at man ikke kunne samle træet sådan.« Hans Rønne har altid kun lavet sine egne teaterproduktioner.

5 VIGTIGE OPGAVER

Stifter sit eget teaterproduktions-selskab, Teatret, i 1984.
Se www.teatret.dk

Den komiske tragedie
turnéforestilling
Teatret 1993

Napoleonskrigen
Svalegangen og Teatret 1997

Ifølge Markus
soloforestilling
Teatret 1997

August
Kaleidoskop 2006
og Folketeatret 2007

AUGUST

Kaleidoskop og Svalegangen 2006
Folketeatret 2007
instr.: Lars Knutzon idé: Hans Rønne
Uden ord

August er en klovneforestilling. I programmet står der: Fire mennesker går ud af det sorte tomme rum uden anden begrundelse end at være til stede. Den rene tilstedeværelse var forestillingens mantra. Handlingen er simpel: Fire August-klovne kæmper for at få de helt små ting til at lykkes. En vil lære en anden at køre på tohjulet cykel, en anden vil have medlidenhed, en tredje vil bare lege stoledans, en

fjerde vil hænge sig selv. I et flow af mange små historier præsenteres situationer, hvor genkendelige menneskelige følelser og egenskaber udfolder sig. De fire August-klovne blev spillet af Hans Rønne, Kristian Holm Joensen, Stine Schröder Jensen og Folmer Kristensen. Forestillingen fik en Reumert for årets »Store, Lille Forestilling«.

Hans Rønne om arbejdet med forestillingen August

Interview af Lene Kobbervagel

Hvad sker der med dig, når du får en næse på?

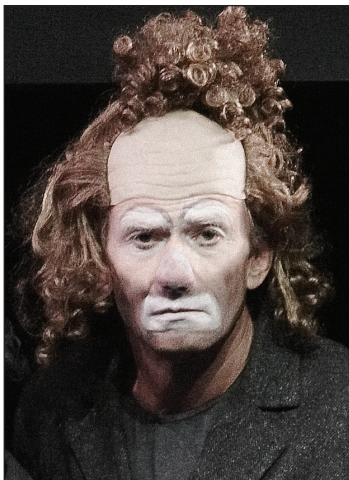
Næsen er en **maske**. Den giver en frihed. Før vi begyndte prøverne, arbejdede vi med teaterpædagogen Finn Hesselager. Han taler meget om, at man skal frigøre sig, så rollen ikke bliver bundet af den person, den bor i. Jeg er jo et menneske fuld af begrænsninger, og hvis den rolle, som jeg skal gestalte, ikke kan gøre sig fri af min person, så skal rollen jo slæbe rundt på alle disse begrænsninger. Når og hvis rollen er frisat, kan der derimod springe en bombe i teatersalen, uden at skuespilleren behøver gå ud af rollen. Det er rollen, der forholder sig til bomben. Masken er et vigtigt redskab til at komme derhen. Hos Finn Hesselager arbejder man ofte med at forme en maske ud fra sit eget ansigt og så se sig i spejlet med den maske på. Pludselig begynder man at spille den maske. Når jeg ser mig selv i et spejl med næse på, kan jeg se, at jeg ikke længere er mig selv. Jeg kan se, at jeg er fri af mig selv. Med næsen bliver jeg fri for at slæbe rundt på mine egne projektioner, min egen uformåenhed. Det er som at få en helt anden identitet forærende, som jeg skal være tro overfor.

»Når man griner af klovnen, griner man af sig selv.« Det lyder som en fæl kliché, men dybest set er det min eneste grund til at beskæftige mig med fænomenet klovnen. Når jeg arbejder med klovnen, er det *min egen uformåen*, jeg stiller til skue. Alle de figurer, jeg har gestaltet, mens jeg har arbejdet med teater, har handlet om den lille mand, der ikke kunne finde ud af det med kærligheden. Groft sagt. At være klovnen handler om, så ærligt og autentisk som muligt, at udstille en fælles uformåenhed og en fælles menneskelighed.

Rollen er en maske. Masken bliver et redskab, som skuespilleren kan bruge til at tage rollen af og på med.

Klovnen er skuespilleren. Lecoq forklarer om klovnen: »Der eksisterer ikke faste klovnekarakterer, fordi en klovnen altid vokser frem af skuespillerens personlighed.« Her fortæller Hans Rønne om, hvordan han netop arbejder med at stille sig selv til skue.

Foto foregående side: Rasmus Rønne

Hans Rønne med den diskrete næse.
Foto: Rasmus Rønne

Spilleregler. Skuespillerne opfinder deres egne spilleregler og begynder herefter at lege sig frem til materialet.

Hvornår i processen tog I næserne på?

Vi arbejdede med næserne fra dag 1. Vi begyndte med at køre op i Teaterhjørnet og købe en masse forskellige typer næser, og vi eksperimenterede også med at lave nogle selv. Vi prøvede med forskellige typer af næser, forskellige måder at sminke os på, forskellige kropsholdninger og tøj, hvad man havde det godt i, og hvad man ikke syntes klædte en.

Var der et punkt i processen, hvor du oplevede, at din figur blev frisat?

Ja, helt tydeligt. I starten, når vi skulle lave improvisationer sammen, kom skuespilleren i vejen. Jeg kunne f.eks. tænke: *Bare jeg nu kan leve op til det her, og nu tror de, jeg er træt, eller hvad hvis nu det er dumt, at jeg gør det her.* Pludselig en dag holdt det op, og jeg var fuldstændig fri for at tænke sådan. Og da var min figur blevet vakt til live.

Hvilke spilleregler gjaldt i jeres klovneunivers?

Der opstod helt klart nogle **spilleregler** for, hvor kompetente, hvor grove og hvor pæne vores August-figurer kunne være. Der var for eksempel en situation, hvor vi skulle jonglere med nogle hatte. Og det kunne to af de andre figurer godt finde ud af at gøre, men det kunne min figur bare ikke. Min maske havde en begrænsning. Den havde ikke evnen til at jonglere. Som skuespiller er det en enorm frihed, for jeg behøver ikke at tænke på, hvad den kan, og hvad den ikke kan, for det ved den selv. Det er jo ikke sådan, at jeg tager næsen af og siger: »Det der gider jeg sgu ikke at være med til.« Men min figur magtede det tydeligvis ikke, lige som et barn på fem år heller ikke magter at jonglere.

Et andet eksempel: Stines August ligger på gulvet og har slået sig. Kristians August føler empati og vil trøste. Den aer hende ømt, men følelserne overmander den, så den lægger sig oven på hende og voldtager hende. Den scene går helt ud til kanten af, hvad man kunne gøre i vores univers. Til nogle af prøverne var scenen endnu grovere, og skuespillerne

kan jo sagtens gøre det modbydeligt, men deres figurer kunne ikke. Handlingen skulle have en uskyld. August ved ikke, hvad den gør. Den starter med at kærtegne, og så tager drifterne over. De andre figurer undrer sig, men de fordømmer ham ikke.

Forestillingen var uden ord. Havde I alligevel et manuskript?

Jeg havde samlet en række forskellige billeder i en mappe, som vi skulle **udforske**. Der var nogle Storm P.-malerier. Et af motiverne var en line-danser, der går på line mellem fødsel og grav. Et andet var vagabonden, der står nede ved søen og prøver at fange månen med sin hat. Så var der nogle groteske billeder af de syv dødssynder malet af Brueghel, nogle af Michael Kviums figurer fra udstillingen *Fools*, som Aros viste i 2006, nogle tekstudpluk fra Dantes *Guddommelige Komedie* og nogle små historier, jeg selv havde skrevet. Jeg gav vores instruktør, Lars Knutzon, mappen med alle billederne. Først troede han, at det var hans opgave at finde på det, vi skulle lave. Så han begynte med at køre ud på Det danske Teater og hente en masse Christian d. IV-kostumer, for så havde vi da noget at lege med. Han havde så et ærinde i byen, og da han kom tilbage, havde vi smidt alle kostumerne ud og var gået i gang med at lege med de papkasser, som de havde været i. Da han kom tilbage, måtte vi fortælle ham, at det ikke var hans ansvar at finde på. Det var vores egen opgave. Så vi sendte ham hjem og bad ham komme igen ugen efter for at se, hvad vi havde lavet. Han rettede afstande til og sagde: Hold nogle flere pauser. Og så sendte vi ham hjem igen, og han kom tilbage, når vi havde lavet mere materiale, som han så iscenesatte med stor kyndighed.

Vores arbejdsproces var en slags grundforskning. Scenografen var kommet med ideen om en stor kube, som det hele kunne foregå i og omkring. Og den stod der fra den første dag, vi var i prøvelokalet. Og så gav vi os til at undersøge den og hinanden. Hvordan skulle vi gå? Stå? Hvordan reagerer du, hvis jeg rykker dig i øret? Lidt efter lidt fandt vi

Processen består af udforskning og leg. Skuespillerenes opgave er at opfinde scenisk materiale ved at lege sig frem. At lege sig frem til scenisk materiale er centralt for Jacques Lecoqs teaterarbejde.

ud af, hvordan ens temperament var, og hvordan man fysisk agerede. Vi lavede den figur, vi helst ville. Stine havde født nogle få måneder forinden. Barnet ville ikke sove om natten. Hun var af gode grunde meget træt til prøverne. Så vi lavede den regel, at hvis hun blev for træt, så måtte hun bare lægge sig ned og sove midt på scenen. Vi gjorde en dyd af nødvendigheden.

I forestillingen indgår en scene, hvor Stine Schröders August-klovn ikke kan finde ud af at samle en flyttekasse. Din figur bliver til sidst så stiktoset, at den flår kassen ud af hænderne på hende så voldsomt, at den går i stykker. Hvor lang er vejen til sådan en lille, enkel scene?

Hvis en dramatiker havde skrevet denne scene i manuskriptform, ville man kunne lære det på 10 minutter. Det tog os vel 20 timers effektiv prøvetid at nå derhen. Vi har brugt den kasse til alt muligt; hund, hus og have, haft den på hovedet, på kroppen, i bukserne, samlet den på alle mulige måder, haft alle ting nede i den, løftet hinanden rundt i den, danset med den. Vi har splittet de første 25 kasser ad. Vores prøvelokale lignede en slagmark fyldt med alle mulige ting og sager.

Er der ikke en lettere vej hen til det enkle udtryk?

Jeg tror kun, man kan nærme sig det enkle udtryk ved at afprøve en masse andet. Der skal læsses på, før man kan skrælle af. Til eksempel var det vigtigt, at Lars Knutzon kom med alle de hatte og kostumer, så de kunne blive smidt op i luften og kasseret og ikke spærre som potentielle og uprøvede muligheder. For nogle år siden arbejdede jeg med at fortælle Markusevangeliet. Jeg begyndte med en stor og tung scenografi med masser af lys og bagtæpper, så jeg kunne springe rundt og gestalte de forskellige figurer. Af forskellige omveje fandt jeg så ud af, at det ikke er nødvendigt, og det faktisk er bedre uden noget. Nu kan jeg fortælle den historie på låget af et flygel. Scenografi gør næsten altid rum mindre end

det, man kan forestille sig inde i hovedet. Jeg fik for mange år siden en kompliment af en dame, som sagde: Fantastisk scenografi! Og der var ingenting. Hun havde fået så mange billeder inde i hovedet.

Den trætte August-klovn spillet af
Stine Schröder.

Foto: Rasmus Rønne

Er der en grænse for, hvor lidt klovnen kan gøre?

Hvis man ser på de store klovne som eksempelvis Grock og Charlie Rivel, så arbejdede de i deres unge dage med enormt komplicerede akrobatiske numre, som de gennem et langt liv sublimerede mere og mere. Charlie Rivels halsbrækkende trapeznummer endte med, at han møjsommeligt hævede sig op på en stol og ned igen. Suppen var kogt ind. Der var fonden tilbage. Det lille nummer indeholdt alt det andet. Så nej, jeg tror egentlig ikke, der er grænser for, hvor lidt man kan gøre. Men jeg føler mig samtidig overbevist om, at der ikke er nogen nem genvej til enkel og klar essens, selv om de fleste kunstneriske bestræbelser går i den retning. Man kan ikke begynde med at lave ingenting. Da Jørgen Reenberg modtog en Æres-Reumert for et par sæsoner siden, kvitterede han ved at stille

Skuespillerne har det fulde ansvar. Skuespillerne er øverst i det kunstneriske hierarki.

Fra forestillingen *August*.
Foto Rasmus Rønne

sig tre skridt inde på forscenen og holde en pause på 1½ kilometer ... efterfulgt af et delikat lille buk. Og folk jublede. Han kender om nogle sine virkemidler og har levet hele sit liv på teatret. Derfor. Det stunt ville han ikke være sluppet af sted med som 23-årig.

Da vi nåede frem til premieren og fik fine anmeldelser, fik Lars Knutzon som vores instruktør jo roserne. Lars kom hen til os og spurgte: »Hvad skal jeg gøre ved det, for det er jo ikke min forestilling.« Han havde det dårligt med, at alle sagde til ham: »Tillykke med din forestilling«, for han følte ikke, at det var hans. Det var **vores alle sammens**. I de her tider, hvor man hylder eneren, er det jo skønt at have været fælles om det.

Du spiller klovn. Hvad betyder det egentlig?

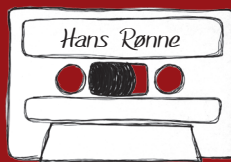
Det betyder forhåbentligt, at jeg spiller menneske. Klovn kommer i virkeligheden af det spanske ord for kolonialist. Det er en betegnelse, man brugte om menneskene fra de spanske kolonier, som kom til Spanien, og ikke kendte reglerne, når de skulle gebærde sig i moderlandet. Det blev et skældsord: Din kolonialist! Din klovn!

Hvad er klovnenes karakteristika?

Som regel er den karakteriseret ved sin uskyld. Den er som barnet ubevidst om sine handlinger og er derfor hinsides skyld og straf. Den appellerer til vores empati. Den handler intuitivt og følelsesbetonet, og lærer ikke særligt meget af sine erfaringer.

Hvem er August-klovnen?

Ifølge forfatteren Henry Miller og malerne Leger og Miro – som alle var optaget af at beskrive August-klovnen – er August en naiv sjæl med en umiddelbar tilgang til en åndelig dimension. Enfoldig og vis på samme tid.

EKSTRA GODBIDDER
FRA BÅNDET MED
HANS RØNNE

Kan du komme med et godt råd til en kommende skuespiller?

På en teaterfestival i Finland fik jeg engang et godt råd af en ældre finsk skuespillerinde: Hun sagde: »At lave teater kan ikke være en ambition. Hvis du vil noget med dit teater, så giv slip på det. Lav noget andet. Tag del i dine omgivelser. Hvis trangen til at fortælle en historie bliver for stor, så laver du jo nok noget engang.« Det provokerede mig helt vildt. Jeg havde håbet, hun havde sagt noget i retning af: Læs den bog eller Tag det kursus. Men nu vil jeg tillade mig at gøre hendes ord til mine.